

NIEUWE UITGAVEN.

Prof. G. K. ANTON. Ein Zollbündnis mit den Niederlanden.

Te lang reeds lieten wij de rede, welker titel hierboven werd vermeld, door Prof. Anton op 25 Januari jl. in de Dresdener Gehe-stiftung gehouden, onbesproken. Niet, als zouden in deze rede nieuwe gezichtspunten zijn geopend in zake het, in Duitschland vooral, actueel blijvend onderwerp der tot standkoming van een tolverbond met ons land. Maar omdat, in aangename tegenstelling met den laatlunkenden af en toe zelfs schier dreigenden toon, waarop sommige schrijvers in Duitschland ons trachten te overtuigen van de begeerlijkheid hunner vriendschap, hier op zeer gematigde wijze, en met een blijkbaar streven om gevoeligheden dezerzijds te ontzien, het thema door Prof. Anton wordt behandeld, en dus een stilzwijgen over zijn rede, die hij ons toezond, weinig hoffelijk ware.

Dat zij in 'ons land onopgemerkt bleef, kan hij overigens niet beweren. De dagbladpers nam er aanstonds ernstig notitie van. Wij kunnen ons dus ontslagen rekenen van zijn betoog hier een overzicht te leveren. Maar, bijna zonder uitzondering, namen de bladen juist uit deze, in menig opzicht sympathiek gestelde, brochure een welkome aanleiding om nog weer eens opnieuw te verzekeren, dat een engere aansluiting bij Duitschland hier in geen deele gewenscht wordt. Aan waardeering, bewondering zelfs, voor het jonge Deutsche Rijk, dat in den korten tijd van zijn bestaan zoo reusachtig zich economisch wist te ontwikkelen, ontbreekt het ten onzent niet. Maar diep levendig is het besef, dat een tolverbond, hetwelk, al ware het alleen wegens de belangen die Duitschland in onze koloniën als gevolg van het verbond hoopt te verwerven, zeer snel door een politiek verbond gevolgd zou worden, voor ons land zou

beteekenen een hoogst belangrijke inbreuk op de zelfstandigheid van ons nationaal volksbestaan en op de vrije zelfbepaling nopens de richting in welke wij onze economische ontwikkeling trachten te sturen. Prof. Anton moge ons verzekeren, dat wij „noch ¹⁾ unabhängiger würden sein, als dies z. B. heute Baijern und Sachsen im Reichsverbande sind,“ wij zijn met een dergelijke mate van onafhankelijkheid niet tevreden, tegenover een rijk, dat in zijn politieke en economische ontwikkeling zoo gansch andere banen bewandelt, dan die waarlangs wij nu eenmaal meenen te moeten voortschrijden. In Nederland ligt daarom, mag men veilig zeggen, de mogelijkheid van de tot standkoming eener tolunie met Deutschland geheel buiten het gebied der praktische politiek. Een ministerie dat ernstig er aan dacht om zoodanig verbond voor te bereiden, zou zelfmoord plegen.

Toch zijn wij niet blind voor de gevaren die ons land in zijne koloniën, wellicht reeds in niet ver verwijderde toekomst kunnen bedreigen. De ontzaggeijk snelle vermeerdering der Javaansche bevolking kan, tenzij voor de toeneming der bestaansmiddelen dier bevolking op nog gansch anderen schaal dan tot dusver gezorgd wordt, ons vrij spoedig voor hoogst kritieke problemen stellen, welke ongetwijfeld tot internationale moeilijkheden kunnen voeren. Maar wij meenen, dat een wezenlijk liberale politiek, ook ten opzichte van de toelating en vestiging van vreemdelingen, nog altoos de beste waarborgen biedt om deze moeilijkheden te boven te komen, en ieder geval verkieselijk is boven eene, die in het wezen der zaak hierin zou bestaan, dat wij, uit vrees voor den dood, ons zelf te kort zouden doen.

Immers de voordeelen van een verbond met Deutschland, het wordt ook door Prof. Anton eigenlijk niet ontkend, zouden bijna uitsluitend aan Deutsche zijde liggen. Het enig voordeel voor ons waarop hij met nadruk wijst, als „der wichtigste Nutzen der Zollunion für die Niederlande (bl. 20) is wat hij noemt: die gewaltige Erweiterung ihres Lebensraumes (bl. 27.) Nu houde de schrijver het ons ten goede dat wij, ondanks zijn betoog van het tegendeel, deze winst slechts een zeer problematieke blijven achten. Letterlijk is natuurlijk de geciteerde phrase

¹⁾ Spatieering van ons.

niet bedoeld. Een verruiming van ons levensgebied met een territoir zóo dicht bevolkt als Duitschland, kan geen beteekenis voor ons hebben, in dien zin dat wij voor een deel van ons eigen bevolkingsaccres daar een vestigingsgebied kunnen erlangen. De snelle expansie van het Duitsche volk, sluit, van andere overwegingen nog afgezien, iedere gedachte daaraan uit.

Bedoeld is dat, door het wegvallen onzer oostelijke tolgrens, het afzetgebied voor onze producten zich belangrijk zoude uitbreiden. Maar ook daarvan zoude, ineenen wij, niet zoo heel veel te recht komen. Natuurlijk ontkennen wij niet dat het verdwijnen van de invoerrechten in Duitschland voorsommige onzer industriën een wezenlijk voordeel zou opleveren. Maar, — nog daargelaten dat rechtenheffing aan de grenzen slechts één der middelen is waardoor een regeering de ontwikkeling der industrie van het eigen land kan trachten te bevorderen, en, al werden wij dan ook deelgenooten in een zelfde tolverbond, voor de Duitsche regeering Duitschers niet op zouden houden Duitschers te blijven en Hollanders, Hollanders, — de economische ontwikkeling van het Duitsche rijk is in de laatste kwart eeuw een zoodanige geweest, dat het een exportland van den eersten rang is geworden, waar het voor onze industrieën in het algemeen zeer moeilijk zoude blijken hun afzet te verruimen. En bovendien, de voorwaarde van het geheele plan is, overgang van ons land tot het Duitsche tolregime, met het gevolg, dat, tegenover vergemakkelijking van het ruilverkeer met Duitschland, duurmaking van onze levensbehoeften en bemoeijiking van ons ruilverkeer met alle andere landen zou staan. Hoe men het wendt of keert, van de twee landen zou Duitschland verreweg meer profiteeren bij een tolverbond dan wij, en voor ons land zouden de nadeelen de voordeelen zeer aanmerkelijk overtreffen.

Op één punt uit de brochure van Prof. Anton worde ten slotte nog met eenigen nadruk de aandacht gevestigd. Hij schrijft (bl. 15 en 16): »de overgang van Nederland tot het beschermend stelsel, moet, wanneer hij niet gepaard gaat met toetreding tot het tolverbond, doch Nederland zelfstandig laat, zonder twijfel voor Nederland nadeelig blijken... In hoofdzaak een land van doorvoer en tusschenhandel, zou zijn binnenlandsche markt, wegens den geringen omvang van het rijk en de kleinheid van zijn bevolkingcijfer, niet groot genoeg zijn, om op den

duur aan de nationale industrie een afzetgebied te verzekeren van voldoende grootte voor zijn ontwikkeling; de Nederlanders zouden zich daarom in hun eigen vleesch snijden, wanneer zij door een stelsel van bescherming hun nijverheid wilden trachten in de hoogte te werken."

Gulden woorden uit dezen mond. Een bevestiging van wat dezerzijds zoo vaak aan het adres onzer protectionisten is opgemerkt, en een fingerwijzing voor de ernstige gevaren, ook met het oog op onze internationale positie, waarmede de plannen van welke de tegenwoordige regeering in zake de tariefherziening zwanger gaat, ons land bedreigen.

S.
